

بررسی جامعه‌شناسی کارکردها و آسیب‌های شبکه اجتماعی کلاب هاوس

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۵/۱۸

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۶/۲۷

کد مقاله: ۳۵۷۴۷

پرنیا رضی پور^۱

چکیده

پژوهش حاضر به بررسی جامعه‌شناختی کارکردها و آسیب‌های شبکه اجتماعی کلاب هاوس می‌پردازد. توجه به شبکه اجتماعی کلاب هاوس به دلیل نوپدید بودن و همچنین ترویج فرهنگ گفتمانی موضوع ضروری در جهت شناخت عقاید کاربران در فضای مجازی است. پژوهش حاضر به دلیل بررسی در محتوای اتاق‌های شبکه اجتماعی کلاب هاوس از روش تحلیل محتوای کیفی بهره گرفته و جامعه آماری آن گفتمان رد و بدل شده در شبکه اجتماعی کلاب هاوس است. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که مؤلفه‌های نظیر: تبادل نگرش‌ها، رفع حصر اجتماعی گروه‌ها، سرگرمی، برگزاری آیین‌ها و دسترسی به محتوای آموزشی از کارکردهای مفید این شبکه است. همچنین مؤلفه‌های نظیر ترویج خرافات و بی‌هنجاری اخلاقی، هویت دروغین برخی از کاربران، جدل و نزاع کلامی، اعتیاد و وابستگی مجازی از کژ کارکردی‌ها و ضعف‌های این شبکه به شمار می‌رود.

واژگان کلیدی: شبکه اجتماعی، کلاب هاوس، کارکردها، کژ کارکرد.

۱. دکتری جامعه‌شناسی، دانشگاه آزاد تهران مرکز. (نویسنده مسئول) parniya641@gmail.com

۱- مقدمه

امروزه فضای مجازی و به تبع آن شبکه‌های اجتماعی به بخش جدایی‌ناپذیری از زندگی انسان‌ها مبدل شده‌اند، به‌گونه‌ای که با گسترش فناوری جدید و تولد گوشی‌های هوشمند، دیگر هر فردی زمان زیادی از اوقات روزمره خود را صرف گوشی همراه و برنامه‌های متصل به آن می‌کند. از طرفی شبکه‌های اجتماعی متنوعی را در دهه‌های اخیر شاهد هستیم که هریک کاربرانی بی‌شماری را به خود مشغول نموده‌اند. این شبکه‌های اجتماعی هرکدام با اهدافی از سوی سازندگان آن روانه بازار دیجیتال می‌شوند و توجه افراد بی‌شماری را به خود معطوف می‌کنند. کلاب‌هاوس یکی از نوظهورترین شبکه‌های اجتماعی موبایلی به شمار می‌رود که در حال گسترش در کشورهای مختلف جهان است. این شبکه اجتماعی در آوریل ۲۰۲۰ در ایالات متحده راه‌اندازی شد و دارای طیف گسترده‌ای از کلوب‌ها و اتاق‌های مجازی با قابلیت مکالمه در موضوعات مختلف است. در این اپلیکیشن بر خلاف سایر شبکه‌های اجتماعی اغلب می‌توان از گفتگو برای برقراری ارتباط استفاده نمود و کاربران طریق مکالمه با یکدیگر متصل می‌شوند. در واقع در این شبکه اتاق‌های مختلفی با موضوعات گوناگونی وجود دارد که همه اتفاقی‌ها در آن عمداً به صورت زنده و هم‌زمان از طریق گفت‌وگو بین افراد رخ می‌دهد. نکته حایز اهمیت دیگر در مورد شبکه اجتماعی کلاب‌هاوس، حضور افراد سرشناس و سیاستمداران در این شبکه اجتماعی است که موجب استقبال کاربران برای شنیدن برخی از دیدگاه‌ها در این شبکه اجتماعی شده است. به تعبیری می‌توان این‌گونه استنباط نمود که نوعی تعامل متقابل و بی‌پرده میان نگرش‌های مختلف از جمله تفکرات سیاسی و عموم جامعه فراهم شده و افراد می‌توانند به آسانی با یکدیگر تعامل برقرار نموده و با نطق نظرها یکدیگر آشنا گردند. از طرفی می‌توان اذعان نمود که شبکه اجتماعی کلاب‌هاوس بر گسترش فرهنگ گفت‌وگو اثر می‌گذارد چرا که اعضاء و کاربران این شبکه با مباحثه و مناظره‌هایی که در این شبکه انجام می‌دهند به تمرین گفت‌وگو و شنود پرداخته و خود را برای پذیرش فرهنگ گفت‌وگویی و انتقادی آماده می‌کنند. نکته درخور توجه دیگر آن است. هرچند این شبکه‌های اجتماعی نوپدید علاوه بر کارکردها مثبت دارای کژ کارکردها و ضعف‌های هستند که منجر به ایجاد مسئله و آسیب‌های بر بیکر جامعه و فرهنگ می‌شوند که جای بررسی و تامل بیشتری دارد؛ با توجه به آنچه گفته شد، شبکه اجتماعی کلاب‌هاوس به‌عنوان یکی از نوظهورترین شبکه‌های اجتماعی در جامعه ایرانی محسوب می‌شود که کاربران مختلفی آن را دنبال می‌کنند و طیف‌های مختلفی نگرشی، قومیتی، سنی را به سمت خود جذب کرده است؛ لذا بررسی کارکردها و کژ کارکردهای این شبکه دارای پر اهمیت است. در همین راستا با استفاده از رویکرد کیفی به تحلیل شبکه اجتماعی کلاب‌هاوس پرداخته خواهد شد.

۲- نگاه اجمالی بر تاریخچه شبکه‌های اجتماعی

شبکه‌های اجتماعی یکی از اصطلاحات پرکاربرد در عصر جدید است. به طوری که از پیشرفته‌ترین تا دورافتاده‌ترین مناطق با یکی از شبکه‌های مختلف اجتماعی آشنایی حداقلی دارد. در واقع رسانه‌های اجتماعی، رسانه‌های ارتباطی شخصی هستند که از گفت‌وگوها و مبادلات بین فردی به شیوه جدید و منحصر پستیانی می‌کنند. بدین معنا که رسانه‌های اجتماعی رابطه بین افراد را تسهیل می‌بخشد. پلتفرم‌های آن نوعی شبکه فرهنگی هستند که امکان به‌اشتراک‌گذاری ایده‌ها، باورها، عقاید و احساسات را فراهم می‌کنند و هنجارها و ارزش‌هایی خلق می‌کنند که شکل‌دهنده رفتار کاربران در این فضا است. برگس و همکارانش (۲۰۱۸) باور دارند که اصلاح رسانه اجتماعی به معنای تسهیلگر ارتباط و همکاری بین کاربران است. در نظر آن‌ها مقصود از فناوری رسانه‌های اجتماعی، آن دسته از پلتفرم‌های دیجیتال، خدمات و برنامه‌های کاربردی هستند که بر همگرایی اشتراک‌گذاری محتوا، ارتباط عمومی و اتصال بین فردی بنا شده‌اند (حسنی، ۱۳۹۸: ۳۴).

از سویی تاریخ ظهور رسانه‌های اجتماعی، با ایجاد نخستین اجتماع مجازی در سال ۱۹۷۸ آغاز شد؛ یعنی زمانی که دو دانشمند به نام موری توروف و استار روکسانه هیلتز سیستم مبادله اطلاعات الکترونیک (ای.آی.اس) را در مؤسسه فناوری نیوجرسی بنیان نهادند. در سال ۱۹۹۵ سایت هم‌کلاسی‌ها تحول جدیدی در دنیای مجازی ایجاد کرد. رانی کونرادز مبدع شبکه هم‌کلاسی است. این شبکه یک موفقیت مهم محسوب می‌شود؛ چراکه به کاربران اجازه می‌داد با دوستانشان در ارتباط باشند و از زندگی آن‌ها باخبر شوند. در شبکه هم‌کلاسی، برخلاف شبکه‌های امروزی مسئله اصلی آن نبود که با چه کسی می‌توانم ارتباط داشته باشم بلکه پرسش این است که من با کدام هم‌کلاسی‌ام می‌توانم ارتباط داشته باشم. یکی معایب این شبکه آن بود که کاربران نمی‌توانستند برای خود پروفایل ایجاد کنند اما می‌توانستند جمعی صمیمی از هم‌کلاسی‌های دوران ابتدایی را پیدا کردن و ارتباط برقرار کنند. رویکرد این شبکه بسیار موفقیت‌آمیز بود و اکنون نیز با بیش از ۴۰ میلیون کاربر جایگاه خوبی را در میان شبکه‌های اجتماعی به دست آورد.

شبکه اجتماعی دیگری در سال ۱۹۹۷ ابداع و نام آن سیکس دگریز نامیده شد. این سایت به کاربران خود امکان می‌دهد که پروفایل مختص خود را خلق کرده، فهرستی از دوستان خود تهیه کنند و به جستجو دوستان خود بپردازند. در سال ۲۰۰۲ جاناتان آبرامز، برنامه‌نویس کانادایی رایانه، سایت فرندستر^۲ را بنیان نهاد. فرندستر برای کمک به این‌که دوستان بتوانند باهم ملاقات کنند، طراحی شده بود و نخستین شبکه‌ای بود که به یک میلیون عضو رسید (بوید و الیسون، ۲۰۰۷: به نقل حسنی ۱۳۹۸: ۴۴).

1 SixDegrees.com

2 Friendster

بعدها شبکه لینکدین^۱ و نظیر آن تجربه جدیدتری از فضای مجازی آنلاین را برای کاربران ایجاد کردند روش‌هایی که در آن کاربران می‌توانستند پروفایل‌ها و صفحات عمومی خود را شخصی کنند. با این‌وجود با ایجاد فیس‌بوک^۲ در سال ۲۰۰۴ فضای مجازی روند فزاینده‌ای را در زندگی افراد بازی نمود. فیس‌بوک به سرعت خود را به‌عنوان یکی از محبوب‌ترین شبکه‌های اجتماعی در سطح جهان رساند (شاه، ۲۰۱۶). ظهور فیس‌بوک در سال ۲۰۰۴ دوره جدیدی از نحوه تعامل آنلاین را میان افراد مختلف منجر شد. امروزه با گسترده شدن فضای مجازی جدید، کاربران طیف گسترده‌ای از سیستم‌عامل‌ها و شبکه‌های رسانه‌های اجتماعی در نوک انگشتان احساس می‌کنند. یوتیوب^۳، به‌عنوان یک سایت اشتراک‌گذاری ویدئو در سال ۲۰۰۵، توسط استو چن، چادهارلی و جاوید کریم ابداع شد. این سایت به کاربران خود امکان می‌دهد تا ویدئوهای خود را بارگذاری و همچنین ویدئوهای دیگران را مشاهده کنند. اینستاگرام^۴ عمدتاً به‌عنوان یک شبکه اجتماعی جدید برای اشتراک‌گذاری عکس شناخته می‌شود و اساساً این شبکه یک برنامه مبتنی بر تلفن همراه و گوشی‌های هوشمند است که کاربران قادرند با گرفتن عکس و استفاده از ابزارهای مختلف شکل ظاهری تصاویر را تغییر داده و فوراً آن‌ها را با دوستان مختلف اجتماعی به اشتراک بگذارند (چانت^۵ و همکاران، ۲۰۱۴). نخستین نسخه اینستاگرام در اکتبر ۲۰۱۰ راه‌اندازی شد و به‌سرعت، محبوبیت کسب کرد چنان‌که به بیش از ۱۰۰ میلیون کاربر تا آوریل ۲۰۱۲ و ۳۰۰ میلیون کاربر تا دسامبر ۲۰۱۴ رسید (فیگرم^۶، ۲۰۱۴). این شبکه توسط کوین سیستم^۷ و مایک کرایگر^۸ پایه‌گذاری شد. شبکه اجتماعی کلاب‌هاوس^۹ یکی از جدیدترین شبکه‌های اجتماعی در فضای مجازی به شمار می‌رود، این شبکه اجتماعی بر پایه گفت‌وگوی صوتی است. این برنامه در سال ۲۰۲۰ توسط پل دیویسون و روهان ست از راه‌اندازی شد. چیزی که کلاب‌هاوس را از اینستاگرام متفاوت می‌کند؛ نبود، عکس و ویدئو است، این اپلیکیشن صوتی است. همچنین، همه چیز اغلب زنده و هم‌زمان در این شبکه اجتماعی اتفاق می‌افتاد. از طرفی همان‌طور که پیش‌تر گفته شد در نسخه‌های به‌روز شده این اپلیکیشن امکاناتی نظیر ضبط و ذخیره سازی محتوا اتاق‌ها و چت فراهم شده و کاربران می‌توانند از این امکانات بهره‌مند شوند.

۳. مبانی نظری و چارچوب مفهومی

برخی محققان عقیده دارند که کارکرد به معنای نقش یا اثری است که هر پدیده در زنجیره‌هایی از پدیده‌های کلان که با آن مرتبط است باقی می‌گذارد. دروکیم در کتاب تقسیم‌کار اجتماعی، کارکرد را به همین معنا بکار برده است (توسلی، ۱۳۹۱: ۲۱۷). ویلیام اسکیدمور معتقد است بهترین راه برای فهمیدن این واژه، در نظر گرفتن آن به‌عنوان یک اثر است و فونکسیون هر عملی، اثر آن است. البته در باور مرتن کارکردهای اجتماعی را می‌توان به دو دسته کارکرد آشکار و پنهان تقسیم نمود. از منظر جامعه‌شناسی کارکردگرایانه هر پدیده‌ای می‌تواند با توجه به اثری که بر روی عناصر اجتماعی می‌گذارد دارای کارکرد مثبت و یا منفی باشد. از این منظر رسانه‌های اجتماعی و به‌اصح شبکه اجتماعی کلاب‌هاوس نیز می‌تواند دارای کارکردها و کژ کارکردهایی باشد که شناخت و بررسی آن برای محققان امری ضروری است. اگرچه باید به این نکته اشاره کرد که در بحث رسانه‌های اجتماعی و خصوصاً شبکه اجتماعی نظیر اینستاگرام و کلاب‌هاوس کارکردها و ضد کارکردها با توجه به فرهنگ اجتماعی جوامع و نحوه استفاده کاربران از این شبکه‌های اجتماعی معنا می‌یابد. بدین معنا که زمینه فرهنگی فردی که در یکی از شهرهای ایالات متحده زندگی می‌کنند و سبک زندگی او با فردی که در ایران زندگی می‌کند بسیار متفاوت است؛ و زمینه فرهنگی امری موثر در شکل‌گیری ذهنیت و نگرش اجتماعی اوست. در واقع نگرش‌های دینی، شرایط و سبک زندگی، امکانات و شرایط اقتصادی، اجتماعی و به‌طور کلی فرهنگی در شکل‌گیری من اجتماعی و ذهنیت فردی او دخیل هستند. از طرفی تکنولوژی‌های جدید و شبکه‌های اجتماعی متنوع نظیر کلاب‌هاوس همانند چاقو دو لبه‌ای است که می‌تواند با توجه به استفاده آن دارای کارکرد مثبت یا مخرب (آسیب)^{۱۰} باشد. از منظر جامعه‌شناسی کژ کارکرد یا کارکرد منفی اصطلاحی است که برای اشاره به تنش‌های موجود در ساختار اجتماعی به کار می‌رود. درحقیقت چیزی به‌عنوان کژ کارکرد شناخته می‌شود که در عملکرد نظام و ساختار اجتماعی اختلال یا مانعی ایجاد می‌کند (مارشال، ۱۳۸۸: ۳۱۸).

- 1 LinkedIn
- 2 Facebook
- 3 YouTube
- 4 Instagram
- 5- Chante
- 6- fiegerman
- 7- Kevin Systrom
- 8- Mike Krieger
- 9 Clubhouse

۱- آسیب در لغت سختی و زخم تعریف شده و در مطالعات جامعه‌شناختی از علوم زیستی و پزشکی وام گرفته شده که آسیب را نقض یا ضربه‌ای به سیستم بدن توصیف می‌کند و مبتنی بر تشابهی است که دانشمندان بین بیماری و آسیب‌های اجتماعی قائل می‌شوند (خسروپناه، ۱۳۸۸: ۲۶۴). آسیب‌های اجتماعی نقص مرزهای فرضی جامعه (شرع، قانون، اخلاق، و عرف) است که موجب شکل‌گیری هراس و نگرانی و خلل اجتماعی می‌شود و به تعبیر دورکیمی همبستگی جمعی و اجتماعی را تضعیف می‌کند، هنجارها و ارزش‌های اجتماعی را نادیده می‌گیرد و به بی‌سامانی می‌انجامد. برخی از صاحب‌نظران کج روی را معادل آسیب‌های اجتماعی تعریف نمودند که به انحراف جامعه از ارزش‌ها و هنجارها توجه دارد.

از بعد دیگر، هنری جنکینز، عقیده دارد: که مهم‌ترین ویژگی رسانه‌های اجتماعی جدید این است که آن‌ها رسانه‌هایی گسترش پذیر تلقی می‌شوند؛ بدین معنا که مصرف‌کنندگان نقش فعالی در توزیع و گسترش محتوا ایفا می‌کنند. از طرفی در این رسانه‌های گسترش‌پذیر این منطق استوار است که اگر محتوا توزیع و اشاعه نیابد محکوم به فناست. (جنکینز و همکاران، ۲۰۱۳ به نقل فوکس، ۱۴۰۰: ۱۰۲). این شبکه‌ها از مخاطبانی برخوردارند که به طور فعالانه جریان‌های رسانه‌ای را شکل می‌دهند و بر این اساس نیز فرهنگ را بیشتر از گذشته مشارکتی می‌سازند. جنکینز استدلال می‌کند که رسانه‌های جدید مصرف‌کنندگان را توانمند و به بخش جدایی‌ناپذیری از این شبکه‌ها مبدل می‌کند. او فرهنگ مشارکتی را به عنوان فرهنگی تعریف می‌کند که در آن طرف داران و سایر مصرف‌کنندگان در ایجاد و گردش محتوا جدید به طور فعالانه‌ای مشارکت می‌کنند (جنکینز، ۲۰۰۸ به نقل فوکس، ۱۴۰۰: ۱۰۳).

۴. پیشینه پژوهش

هر تحقیق علمی باید با آگاهی و مرور تحقیقات پیشین انجام گیرد تا محقق با شناخت نتایج و یافته‌های این تحقیقات آگاهی خود را تعریف و ابعاد آن را مشخص کند (کیوی و کامینهود، ۱۳۷۸: ۳۶). از طرفی پژوهش‌های تجربی محدودی در مورد شبکه اجتماعی کلاب هاوس، از نقطه نظرهای متفاوت انجام پذیرفته است که در ادامه به تناسب ارتباطشان با پژوهش حاضر، بدان اشاره می‌شود (Wadim Strielkowski, 2021). در مقاله‌ای با عنوان پدیده کلاب هاوس: آیا به اجتماعی دیگری نیاز داریم؟ محقق این پژوهش عقیده دارد که شبکه اجتماعی کلاب هاوس در زمان همه‌گیری اپیدمی کرونا فضای را در اختیار کاربران خود قرار می‌دهد که به صورت روان درمانی گروهی دیجیتال عمل میکند چرا که افراد مشکلات خود را با صحبت کردن با آنها حل کنند. (Hart, 2020). در مقاله‌ای با عنوان کووید ۱۹ یک بیماری همه گیر عقیده دارد که فاصله‌گذاری اجتماعی یک مکانیسم کلیدی در تلاش جهانی برای کاهش سرعت گسترش COVID-19 در نظر گرفته می‌شود. با این حال، فاصله‌گذاری اجتماعی ممکن است به طور ناخواسته منجر به انزوای اجتماعی و تشدید تنهایی شود. ارتباطات مبتنی بر اینترنت مانند ویدئو کنفرانس جایگزین بسیاری از تعاملات فیزیکی سابق شده است (Mutschler, 2021).

در تحقیقی با عنوان پاسخ اتاق‌های کلاب هاوس به چالش‌های کاربران و سازگاری با بیماری کووید ۱۹، این پژوهش نشان می‌دهد که فضای کلاب هاوس خص پیامدهای روانی-اجتماعی که در زمان اپیدمی کرونا به وجود آمده روان بهبود می‌بخشد. همچنین نتایج نشان می‌دهد که COVID-19 فرصتی را برای کلپ‌ها و سایر سازمان‌های مبتنی بر جامعه فراهم کرده است تا برای رفع نیازهای اعضای خود ایجاد نوآوری کنند (Strielkowski, 2021) (در تحقیقی با عنوان کلاب هاوس یک شبکه اجتماعی دیگر؟ عقیده دارد که اپیدمی کرونا و شرایط قرنطینه بودن بر محبوبیت این شبکه اجتماعی افزوده است. خلعتبری و مظفری (۱۳۹۹) در تحقیقی با عنوان بررسی ابعاد بروز و ظهور پلتفرم کلاب هاوس در ایران معتقدند که این پلتفرم دارای ویژگی‌های منفی‌ای از جمله: فراگیر نبودن، فقدان قابلیت آرشویی، دموکراتیک نبودن رسانه (در اتاق‌های گفتگو حق اقلیت به رسمیت شناخته نمی‌شود)، کم بودن تعداد کاربران آن نسبت به سایر پلتفرم‌های موجود، تک حسی بودن (پلتفرم صرفاً صوتی-رادیو ۲۴ ساعته)، آمریکایی بودن پلتفرم و تهدید اثرگذاری روی انتخابات ۱۴۰۰ (انتخابات مجازی-رسانه‌ای) و به چالش کشیدن صدا و سیما است. در پژوهش‌هایی که بیان شد اغلب به مفاهیمی همچون پدیده کلاب هاوس، نقش رسانه‌ها نوظهور در زمان اپیدمی کرونا، پاسخ اتاق‌های کلاب هاوس به کاربران در مورد اپیدمی کرونا، شبکه کلاب هاوس و یک شبکه اجتماع ی نوظهور دیگر و بررسی ابعاد بروز و ظهور پلتفرم کلاب هاوس در ایران پرداخته شده است اما پژوهش حاضر از بعدی دیگری نظیر بررسی کارکردها و کژ کارکردهای شبکه اجتماعی کلاب هاوس خواهیم پرداخت.

۵- روش پژوهش

در تحقیق حاضر برای پی بردن به محتوای اتاق‌های در شبکه اجتماعی کلاب هاوس از روش تحلیل محتوا (کیفی) استفاده شد. لذا برای دستیابی به محتوای گفتمان‌ها پس از انتخاب نرم‌افزار مناسب که همان شبکه اجتماعی کلاب هاوس است به نمونه‌گیری و ثبت تحلیل مدت ۶ ماه اتاق‌های کلاب هاوس را دنبال کرده و به دسته بندی موضوعات و محتوا پرداخته‌ایم و این کار را تا رسیدن به مرحله اشباع نظری که روند تحلیل به مقولاتی جدیدی رهنمون نشود و تکرار مقولات شایع ادامه داده است. در این روند چنان که روش کار اقتضاء می‌کرد؛ پس از مدیریت داده‌ها در مرحله درگیری با داده‌ها کدگذاری صورت گرفت و بر اساس کدگذاری به دسته‌بندی اتاق‌ها پرداخته است. محقق در این پژوهش با نشان دادن مراحل انجام پژوهش و نحوه استخراج مقوله‌ها و ارائه جداول تلاش نمود تا نشان دهد که داده‌های استخراج شده معرف اطلاعات به‌دست‌آمده در شبکه اجتماعی کلاب هاوس هستند.

۶. یافته‌ها

کارکردهای شبکه اجتماعی کلاب‌هاوس در این بخش به برخی از کارکردهای مثبت شبکه اجتماعی کلاب‌هاوس در جامعه ایرانی می‌پردازیم که به شرح زیر است:

جدول ۱- کارکردهای شبکه کلاب‌هاوس

مقوله اصلی	زیر مقوله اصلی	مقولات فرعی
تبادل نگرش‌ها و عقاید	نگرش‌های سیاسی، اجتماعی، انتقادی، علمی، دینی، فردی	اتاق‌های با محتوای مسایل روز و مباحثه‌های اجتماعی، سیاسی، خبری، حوادث
رفع حصر اجتماعی و هم‌اندیشی گروه‌ها	گرد همایی و محفلی برای گروه‌ها	فرصتی برای گروه‌ها مختلف، گروه‌ها منزوی، به حاشیه رانده شده و ایدئولوژی‌ها و نگرش‌های مختلف
طرح ایده‌های جدید و همکاری با افراد متخصص	همکاری و آشنایی میان افراد صاحب ایده و حرفه	طرح ایده‌های جدید در زمینه‌های کاری و شغلی، گرفتن مشاوره، زمینه‌ساز برای همکاری
برگزاری آیین‌ها به صورت مجازی	اعیاد و مناسک مذهبی و ملی	مانند ایجاد اتاق‌های در زمان اعیاد مذهبی مسلمانان مانند رمضان، انجام دعا، مراسم و مناسک دینی، محرم
دسترسی به محتوای آموزشی	آموزش همگانی و رایگان	آموزش‌های تخصصی مانند کسب و کار، زبان‌های خارجی انگلیسی، گویش‌ها و زبان‌های محلی، آموزش در مورد بهداشت فردی و اجتماعی و...
سرگرمی	گذران اوقات فراغت	انواع بازی‌ها نظیر مافیا، شعر خوانی، موسیقی، و...

۶-۱- ابزاری در جهت ابزاری در جهت تبادل نگرش‌ها

کلاب‌هاوس یک شبکه اجتماعی مبتنی بر گفتگوی صوتی است. در این شبکه اجتماعی نوظهور، کاربران به مکالمه، مصاحبه و گفتگوهای صوتی افراد مختلف گوش می‌دهند. در واقع همان‌طور اشاره شد؛ گفتگو می‌تواند مهره متصل‌کننده افکار و تبادل نگرش‌ها در جامعه باشد. از طرفی آنچه نکته مثبت شبکه اجتماعی کلاب‌هاوس به شمار می‌رود، تقویت فرهنگ گفتمان است چرا که تقویت فرهنگ گفتمانی در جامعه ایرانی امری مهم به نظر می‌رسد. از طرفی شبکه اجتماعی کلاب‌هاوس را می‌توان یک انقلاب گفتمانی در روابط ایرانیان دانست چرا که احزاب و گروه‌های مختلف فکری و اجتماعی می‌توانند در یک محفل مجازی و عام‌پسند گرد هم جمع‌آوری نموده و به گفتگو در مورد مسائل مختلف بپردازند، این امر می‌تواند منجر به مفاهیم و درک مشترک گروه‌ها گردد. در واقع هر چه گروه‌ها در یک محیط مناسب به گفتگو بپردازند، می‌توانند نقاط مشترک خود را شناخته و بیشتر به هم نزدیک شوند. چرا که بسیاری از مجادلات قومی و گروهی از عدم شناخت و پیشداوری‌های نادرست نشأت می‌گیرد. لذا این دوره‌ی مجازی می‌تواند فرصتی مناسب برای تبادل نگرش‌ها و شناخت بیشتر فراهم آورد. از طرفی برقراری ارتباط در شبکه اجتماعی کلاب‌هاوس بر خلاف شبکه اینستاگرام بر پایه گفتمان و صوت است که منجر شده افراد با خیال آسوده به ارائه عقاید و نگرش‌ها بپردازند؛ چرا که رسانه‌های تصویر محور مانند اینستاگرام امکان قضاوت، پیش‌داوری و مقایسه اجتماعی نسبت به چهره و پوشش و حتی سبک زندگی افراد وجود دارد ولی در شبکه اجتماعی کلاب‌هاوس آنچه اغلب مورد ارزیابی قرار می‌گیرد، نگرش‌ها و نظرات افراد و گروه‌هاست. از این جهت شبکه کلاب‌هاوس به عنوان یک مزیت برای متفکران و صاحبان اندیشه به شمار می‌رود و هر چه افراد مهارت بیشتری در سخنوری داشته باشند با محبوبیت بیشتری در این شبکه روبرو خواهند بود.

۶-۲- ابزاری در جهت رفع حصر اجتماعی

مفهوم حصر اجتماعی در آثار ماکس وبر^۱ مطرح شد و بار دیگر فرانک پارکین^۲ جامعه‌شناس بریتانیایی احیاء شده است. وبر حصر را یکی از ابزارهایی می‌دید که طبقات مالک و تاجر از طریق آن در طول پیوستار مشروعیت بخشیدن و بازتولید فرصت‌های زندگی خود در جهت طبقه و گروه‌های منزلتی حرکت می‌کنند. در نظر او حصر از دو طریق کنارگذاری و در برگیری عمل می‌کند و ممکن است بر اساس معیارهای فردگرایانه یا جمعی شکل می‌گیرند و بنیان آن را قدرت یک گروه در جلوگیری از دسترسی گروهی دیگر به پاداش یا فرصت‌های مثبت زندگی بر اساس معیاری است که گروه دیگر به پاداش یا فرصت‌های مثبت زندگی را در برمی‌گیرد. فرایندهای حصر اجتماعی متضمن به حاشیه کشاندن (کنارگذاری) و هم چنین جذب (در برگیری) است (مارشال، ۱۳۸۸: ۱۴۶). از سوی بررسی محتوای شبکه کلاب‌هاوس نشان می‌دهد که این شبکه اجتماعی باتوجه به قابلیت و توانایی که دارد؛ فرصتی به افراد و گروه‌های مختلف اجتماعی می‌دهد که موانع اجتماعی برای سخن‌گفتن و شنیده شدن مرتفع نموده و به عنوان جمعی برای سخنوری و سخنرانی گروه‌های مختلف باشد. همان‌طور که پیش‌تر اشاره شد فضای شبکه کلاب‌هاوس می‌تواند فرصتی

1 Max Weber

۲- جامعه‌شناس و رمان‌نویس انگلیسی

برای گروه‌های منزوی و رانده شده برای ابراز وجود و ترویج عقاید بدهد. از طرفی دیگر این هم اندیشی می‌تواند آستانه پذیرش انتقادی و تحمل گروه‌ها را در مواجهه با گروه‌های دیگر بالاتر ببرد.

۶-۳- ابزاری در جهت طرح ایده‌های جدید و همکاری با افراد متخصص

یکی از کارکردهای شبکه اجتماعی کلاب‌هاوس این است که موجب شنیده شدن ایده‌ها و اندیشه‌های جدید و نوین می‌شود. از طرفی آشنایی با افراد متخصص موجب همکاری میان افراد صاحب ایده و حرفه می‌شود. تحلیل محتوای اتاق‌های موجود در شبکه اجتماعی کلاب‌هاوس نیز نشان می‌دهد که افراد از این طریق می‌توانند ایده‌های جدید خود را به اشتراک گذاشته و از طرفی با طرح‌های جدید نیز آشنا شوند. در واقع افراد با سهولت بیشتری به افراد متخصص دسترسی پیدا کرده و یا با شنیدن مباحث مطرح شده در اتاق‌های کلاب‌هاوس با ایده‌های جدید آشنا شوند. در واقع اتاق‌های گفتگو در کلاب‌هاوس طیف گسترده‌ای از موضوعات مربوط به اهداف کسب‌وکار را پوشش می‌دهد و افراد می‌توانند با افرادی که دارای علایق مشترک هستند ارتباط دوستانه‌ای برقرار کنند؛ و از این طریق با افرادی در یک زمینه خاص دارای تخصص هستند آشنا شوند.

۶-۴- ابزاری در جهت برگزاری آیین‌ها به صورت مجازی

بررسی محتوای اتاق‌ها در شبکه اجتماعی کلاب‌هاوس نشان می‌دهد که برخی از اتاق‌ها با توجه به مراسم آیینی و مذهبی در این فضا ایجاد می‌شود به عنوان مثال در زمان اعیاد مذهبی مسلمانان در زمان ماه رمضان، محرم، مراسم دعا به گفتگو و اشاعه مناسک می‌پردازند. از طرفی برخی از اتاق‌ها با توجه به فرهنگ‌های بومی و محلی در این فضا ایجاد می‌شود برخی از قومیت‌ها با توجه به فرهنگ بومی و زبانی خود اتاق‌های را دایر میکنند و از طریق با هم زبانان خود ارتباط برقرار می‌کنند.

۶-۵- ابزاری در جهت دسترسی بیشتر به محتوای آموزشی

شبکه اجتماعی کلاب‌هاوس امکان دسترسی به مطالب آموزشی رایگان را برای افراد فراهم می‌کند که معمولاً از دسترسی به این امکانات دور هستند. بررسی اتاق‌های که توسط کاربران ایرانی در شبکه کلاب‌هاوس نیز نشان می‌دهد اتاق‌های بی‌شماری با محتوای آموزشی هستند مانند اتاق‌های که به زبان انگلیسی، بهداشت، سلامت و محتوای مشاوره روان‌شناسی می‌پردازند که می‌تواند برای دیگر کاربران مفید واقع شود. برای نمونه در یکی از اتاق‌های کلاب‌هاوس مدیران اتاق به طور روزمره به آموزش و مکالمه زبان می‌پرداختند و کاربران در یک تجربه مشترک همگانی آموزش زبان را فرا می‌گرفتند که علاوه بر تاثیرات انگیزشی موجب دسترسی به آموزش رایگان برای کاربران می‌شد. در واقع یکی از مزایا تکنولوژی نوین و هوشمند و به تبع آن شبکه‌های اجتماعی نوظهور سهولت دسترسی به اطلاعات و فراهم نمودن شرایط آموزش از راه دور است. در گذشته و در بسیاری از مناطق محروم فاقد اینترنت یک دانش آموز برای دستیابی به آموزش‌های همگانی نظیر مدرسه و معلم و حتی کتاب باید مسافت زیاد و هزینه سرسام آور را متحمل می‌شد تا به این امکانات دست یابد؛ اما با پیشرفت تکنولوژی و دسترسی افراد به اینترنت و گوشی‌های همراه مسافت خانه تا مدرسه فقط چند کلیک طی می‌شود و افراد علاوه بر معلمان خود، می‌توانند با دیگر معلمان نیز در تعامل باشند. همان طور که گفته شد در کلاب‌هاوس نیز اتاق‌های مرتبط با آموزش وجود دارد که افراد می‌توانند به صورت رایگان بهره‌مند شوند. اگر چه بیشتر آموزش‌ها در کلاب‌هاوس به صورت آموزش‌های عمومی است و کمتر رنگ تخصصی به خود گرفته ولی این امکان برای معلمان و دانش‌آموزان وجود دارد که در صورت تمایل اتاق‌های آموزشی خصوصی را ایجاد نمایند.

۶-۶- ابزاری در جهت سرگرمی

بخشی دیگری که در اتاق‌های کلاب‌هاوس ایرانیان وجود دارد، بخش سرگرمی است که موجب شده جذابیت بیشتری به این شبکه اجتماعی دهد، این بخش خود به موضوعات متنوعی مانند اتاق‌های با محتوای جوک و تقلید صدا، بخش بازی‌ها، و موسیقی و ورزشی تفکیک می‌شود. در این اتاق‌ها کاربران با توجه به عناوین اتاق، وارد این اتاق‌ها می‌شوند و ساعات خوشی را با کاربران دیگر طی می‌کنند. از طرفی در بخش سرگرمی بازی مافیا دارای مخاطبان بسیاری در فضای کلاب‌هاوس است و مخاطبان علاقه بیشتری برای انجام این بازی در کلاب‌هاوس نشان می‌دهند به طور کلی در اتاق‌های مرتبط با سرگرمی اغلب به جوک‌گویی، تقلید صدا، بازی‌ها نظیر (مافیا)، شعر خوانی، موسیقی پرداخته می‌شود.

همان‌طور که به تفصیل در مورد کارکردها و کژ کارکردهای شبکه اجتماعی شرح داده شد هر شبکه اجتماعی علاوه بر مزیت‌ها و آثار مثبت می‌تواند در صورت استفاده نادرست کاربران دارای آثار مخرب و آسیب‌های می‌باشد که منجر به تخریب روابط اجتماعی و ضربه به عناصر فرهنگی گردد. در این بخش به برخی از نقاط منفی شبکه کلاب‌هاوس در جامعه ایرانی می‌پردازیم که به شرح زیر است:

جدول ۲- کژ کارکردها و نقاط ضعف

مقوله	زیر مقوله اصلی	زیر مقوله فرعی
هویت دروغین	سوءاستفاده از کاربران	دادن القاب دروغین مانند دکتر، مهندس یا متخصص، نشر اکاذیب،
وابسته بودن به زمان	زمانبر بودن اتاق‌ها	آنلاین بودن برای شنیدن مباحث، زمانبر بودن مباحث،
جدل و نزاع کلامی	مناقشه به جای مباحثه	نزاع کلامی، توهین، افترا، وسط حرف هم پریدن، بی نظمی، دلخوری، دامن زدن به حاشیه‌ها
پدیده همه‌چیزدانی	توهم دانایی	ورود به تمام مباحث، اظهار نظر غیر تخصصی، غیر علمی و غیر منطقی
اعتیاد به فضای مجازی	وابستگی شدید	ساعت‌های زیادی از روز را به این فضا اختصاص دادند. تغییر روابط زندگی افراد، تغییر سبک زندگی، روابط غیر واقعی
ترویج خرافات و بی‌هنجاری اخلاقی	بی‌هنجاری	ترویج روابط غیر اخلاقی و جنسی، مزاحمت از طریق مزاحمت تلفنی و پخش آن در محیط کلاب هاوس، ایجاد حاشیه و دعوا برای جذب فالور، ترویج فال و طلسم.

۶-۷- هویت دروغین و سوءاستفاده از کاربران

یکی از کژ کارکردها و آسیب‌های شبکه اجتماعی کلاب‌هاوس این است که برخی از افراد با ایجاد هویت دروغین و دادن القاب دکتر و مهندس جایگاه علمی و اجتماعی که شایسته آن نیستند را به خود منتسب می‌کنند. در واقع با استفاده از جایگاه علمی دروغین به سوءاستفاده از کاربران دیگر می‌پردازند. از طرفی برخی افراد در این شبکه اجتماعی و با راه‌اندازی اتاق‌های پرمخاطب و چالشی سعی در رسیدن به شهرت و معروفیت می‌کنند تا به بدین‌وسیله شهرتی را برای خود دست‌وپا کنند. اگرچه هرچند در شبکه کلاب‌هاوس برخلاف شبکه اینستاگرام گرفتن تبلیغات و مسائل اقتصادی وجود ندارد منتها برخی از افراد از این فضا برای دیده‌شدن و جذب افراد با عنوان متخصص به سوء استفاده از کاربران می‌پردازند. در واقع یکی از نقاط ضعف شبکه اجتماعی کلاب‌هاوس عدم آزمایشی هویت افراد است و تنها ملاک شناخت افراد بررسی بیوگرافی و پروفایل است؛ لذا این فرصتی را به برخی از افراد می‌دهد که با دادن القاب کذب به اعتبار علمی و شهرت دروغین دست یابند.

۶-۸- وابسته بودن به زمان و زمانبر بودن

یکی از نکات حایز اهمیت دیگر در شبکه اجتماعی وابسته بودن به زمان است به این معنا که اغلب باید همه به‌صورت آنلاین حضور داشته باشند تا بتوانند از محتوا استفاده کنند. هرچند در نسخه بروز شده این شبکه اجتماعی امکان ذخیره وجود دارد منتها این امکان برای مدیران اتاق قرار داده شده و مدیران اتاق در صورت تمایل می‌توانند محتوای اتاق را ذخیره کرده و امکان بازپخش برای دیگر کاربران ایجاد شود. در واقع در صورت عدم تمایل مدیران در زمان پخش آنلاین این امکان از مخاطبان دیگر گرفته می‌شود. لذا هنوز می‌توان عنوان نمود که وابسته بودن به زمان یکی از خصیصه‌های اصلی این شبکه محسوب می‌شود. از دیگر نقاط ضعف این شبکه اتلاف زمان و زمان‌بر بودن است. درواقع برای دنبال کردن یک بحث باید ساعت‌ها زمان بگذاری؛ تا در نهایت به جمع بندی از گفتگوهای حاصله برسی و این مستلزم یک زمان چندین ساعته است. دربرخی از موارد نیز آنقدر مباحث از موضوع اصلی اتاق دور می‌شود و بحث‌ها به حاشیه کشانده می‌شود که مخاطبان اتاق احساس خستگی و سردرگمی می‌کنند از طرفی بی نظمی در مدیریت و عدم عدالت در میزان دادن میکروفن به مخاطبان یکی از گلایه‌های رایج در این فضا است. برای نمونه امکان دارد مدیر یک اتاق کلاب هاوسی به یک فرد مورد نظر خود بدون رعایت ضوابط اتاق و گفتگو اجازه گفتگو چندین ساعته دهد و یک کاربر دیگر باید ۷ ساعت منتظر باشد تا نوبت برای اظهار نظر پیدا کند و این موجب خستگی و دلسردی مخاطبان دیگر اتاق می‌شود.

۶-۹- جدل و نزاع کلامی

یکی از کژکارکردها و آسیب‌های شبکه اجتماعی کلاب‌هاوس عدم انتقاد پذیری در گفتگو است که منجر به بی نظمی اتاق می‌شود. بدین معنا که تعصب و پافشاری برخی از افراد بر نظرات خویش و عدم نقدپذیری موجب نزاع کلامی می‌گردد و در نتیجه افراد با توهین و فحاشی نسبت به طرف مقابل نظم و ثبات اتاق را بر هم زده و موجب رنجش و آزدگی کاربران دیگران می‌گردند.

۶-۱۰- پدیده همه‌چیزدانی

از دیگر نکات منفی که در شبکه کلاب هاوس ایرانیان مشاهده می‌شود؛ پدیده و یا به‌نوعی سندروم همه‌چیزدانی است. در واقع افراد و کاربران وقتی در یک زمینه تخصص لازم دارند تصور می‌کنند می‌توانند در هر زمینه‌ای نظر داده و اصرار کاذب بر تحمیل عقاید و نگرش‌های خود دارند. یکی از عواملی که بر پدیده همه چیز دانی بیشتر دامن می‌زند این است که فرد سخنور احساس می‌کند اگر در مورد مسئله اقرار به ندانستن و بی‌اطلاعی کند مور قضاوت و تمسخر دیگران در اتاق قرار می‌گیرد. چرا که احتمال دارد به او برچسب بی‌سوادی زده و او توسط اعضای دیگر گروه طرد شود. لذا تلاش می‌کند در مورد مسائل مختلف اظهار نظر کرده و نقش فعالی در گروه داشته باشد. این خود موجب اظهار نظر غیر تخصصی و منطقی می‌شود.

۶-۱۱- اعتیاد به فضای مجازی و محیط شبکه کلاب‌هاوس

پژوهش‌های مختلفی نشان می‌دهد که استفاده طولانی‌مدت و نادرست از فضای مجازی به اعتیاد اینترنتی می‌شود. در واقع محققان بر این باورند که افسردگی یکی از مهم‌ترین نتایج استفاده طولانی‌مدت از شبکه‌های اجتماعی است. در نظر آن‌ها استفاده طولانی‌مدت از شبکه‌های اجتماعی می‌تواند بر سلامت روانی کاربران تأثیر مخربی بگذارد (تریفیرو، ۲۰۱۸). برای نمونه در تحقیقاتی سان، روبین وهاریدکس (۲۰۰۸) و همچنین، برایانت و همکاران (۲۰۱۳) انجام داده‌اند به این نتیجه رسیده‌اند که افراد متصل به شبکه‌های اجتماعی وابستگی بیشتری را نسبت به افراد دیگر تجربه می‌کنند. یکی از آسیب‌های شبکه‌های اجتماعی اعتیاد و وابستگی شدید به این شبکه اجتماعی است. به‌گونه‌ای که فرد چنان شیفته این شبکه‌ها شده که فقدان آن موجب نگرانی و اضطراب افراد می‌شود. اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی چنان در سال ۲۰۲۱ مشهود است که اختلال قطع ۶ ساعته برخی از شبکه‌های اجتماعی در ۱۲ مهر سال ۱۴۰۰ در شبکه‌های نظیر اینستاگرام و واتساپ و فیس‌بوک موجب نگرانی و اضطراب کاربران این شبکه‌ها شد و در زمان اختلال در این شبکه‌ها کاربران زیادی به شبکه کلاب‌هاوس رهنمون نمود و اتاق‌های بسیاری با موضوعیت اختلال اینترنتی شبکه‌های اجتماعی ایجاد شده است. در این اتاق‌ها کاربران تجربیات و احساسات خویش را نسبت به این قطعی اعلام کرده و با هم به گفتگو در این باره پرداختند؛ طبق گفته‌های افراد اکثر آنها احساسات هیجانی مشابهی نظیر احساس بی‌هویتی، تنهایی، تشویش را تجربه می‌کردند. در واقع یکی از گمانه‌های می‌تواند این نکته باشد که تنهایی اجتماعی و یا انزوا اجتماعی موجب شده افراد بیشتر به ریسمان شبکه‌های اجتماعی چنگ زند؛ به‌گونه‌ای که افراد با قطع یکباره این زنجیره اتصال احساس دلهره و تشویش می‌کنند.

۶-۱۲- اعتیاد اینترنتی و تغییر روابط خانوادگی

نکته درخور اهمیت دیگر این است که با ورود شبکه‌های اجتماعی در زندگی افراد روابط اجتماعی و خانوادگی و به‌تبع آن فرهنگ اجتماعی در حال تغییر سریع و مضاعفی است. با اتصال شبکه‌های اجتماعی به گوشی‌های هوشمند کمتر خانواده‌ای وجود دارد که با شبکه‌های اجتماعی آشنا نباشد. در واقع جذابیت فریبنده و کارکردهای متفاوت شبکه‌های اجتماعی موجب شده نیازهای سلیق و علایق مختلف را پاسخ گفته و طیف مختلف افراد را در زنجیره مجازی و شبکه‌ای خود وصل نموده است. نیاز به شنیدن شدن، نیاز به دیده شدن، نیاز دانستن، نیاز به معرفی شغل و صنف و حتی نیاز اوقات فراغت و سرگرمی نیازهای است که در این شبکه‌ها بدان پاسخ داده می‌شود و این موجب می‌شود فرد ساعت‌ها در این دنیا مجازی زمان بگذارد و از زندگی حقیقی و روابط با نزدیکان واقعی خود غافل شود. بدین مصداق فرد ساعت‌ها درگیر روابط اجتماعی در دنیای مجازی می‌شود. با آنچه گفته شد می‌توان اینگونه استنباط نمود که فضای مجازی موجب روابط پارادوکسیکال می‌شود؛ چراکه در فضا مجازی روابط غیر واقعی واقعی به نظر می‌رسد و روابط واقعی کم‌اهمیت جلوه دهد. در واقع روابط صمیمانه چندی بعدی مجازی میان افراد موجب شده اعضا خانواده احساس می‌کنند نقطه اشتراک کمتری باهم دیگر دارند و در نقطه مقابل افرادی غریبه‌ای را می‌یابیم که احساس تعلق بیشتری بدان‌ها می‌کنیم. بی‌گمان کمبودهای عاطفی و اجتماعی افراد در وابستگی افراد در دنیای مجازی موثر است. در نظر افراد دنیای مجازی به‌عنوان پناهگاهی برای فرار از معایب و ناکامی دنیای واقعی نگریسته می‌شود.

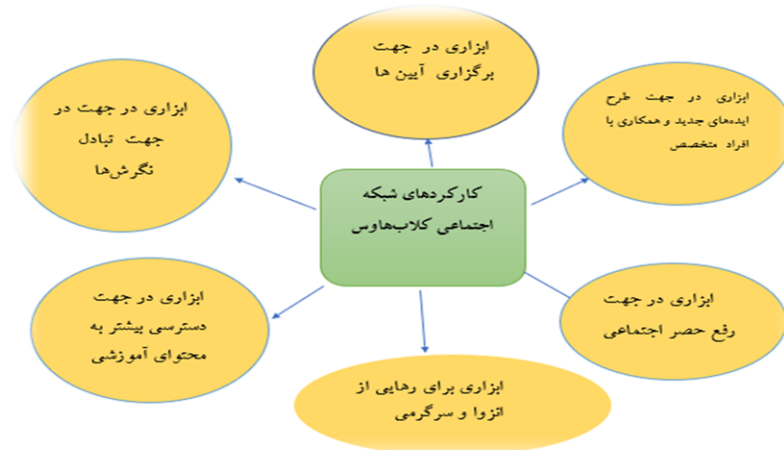
۶-۱۳- ترویج خرافات و بی‌هنجاری اخلاقی

یکی از کژکاردهای شبکه اجتماعی کلاب‌هاوس وجود اتاق‌های است که به ترویج فال، دعا و خرافات می‌پردازد. در واقع برخی از افراد سوذجو سوار بر موج شبکه‌های اجتماعی شده و از این طریق به ترویج عقاید خرافی و تبلیغات رفتارهای ناپهنجارانه خود می‌پردازد از طرفی بسیاری از مخاطبان این اتاق‌ها دختران و پسران جوانی هستند که از افرادی که در اتاق‌ها با عنوان طالع بین، فال گیر، آینده نگر سراغ آینده خویش را می‌گیرند. فردی که داعیه پیش بینی و آینده نگری دارد با پرسیدن اسم و مشخصات و شنیدن صدای مخاطب در چند ثانیه از آینده او خبر می‌دهد. این پدیده ناپهنجار متأسفانه در کلاب هاوس مخاطبان بسیاری دارد و موجب شده اتاق‌های متعددی با عنوان طالع بینی و فال گیری ... در شبکه کلاب هاوس ایجاد شود. از طرفی اتاق‌های با محتوای بی‌هنجاری و غیر اخلاقی در این فضا دیده می‌شود که به عنوان کژکارکردهای این فضا محسوب می‌شود برای مثال

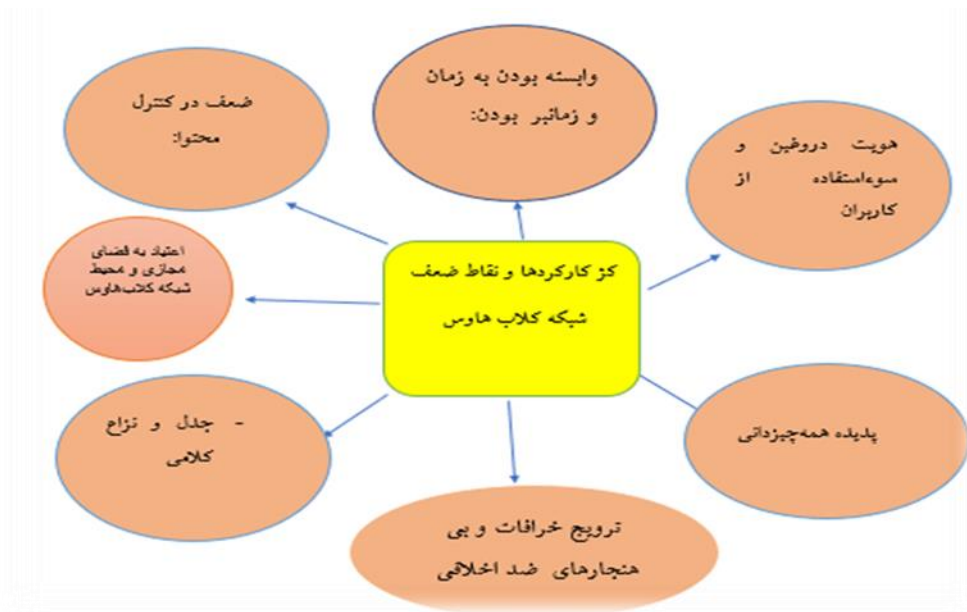
اتاق های که به ترویج روابط غیر اخلاقی، مزاحمت از طریق مزاحمت تلفنی و پخش آن در محیط کلاب هاوس دست می زند این امر موجب عادی سازی ناپهنجاری در جامعه می شود، چرا تا زمانی که ناپهنجاری ها نزد کنشگران اجتماعی، امری زشت و غیرمنطقی جلوه کند؛ میزان ارتکاب انحراف اجتماعی و تخطی از آن کاهش خواهد یافت. انعکاس کج روی ها در رسانه ها و شبکه های اجتماعی در عادی شدن ناپهنجاری در جامعه تأثیر به سزایی دارد؛ زیرا فرد ضمن اطلاع از نقص هنجارها توسط رسانه ها، درمی یابد که هنجارهای اجتماعی که به نظر وی غیر قابل تخطی بودند، قابل عبور و شکستن است که این امر موجب عادی سازی آن در جامعه می شود.

۷- نتیجه گیری

پژوهش حاضر به بررسی جامعه شناختی کارکردها و کژ کارکردهای شبکه اجتماعی کلاب هاوس می پردازد. توجه به شبکه اجتماعی کلاب هاوس به دلیل نوظهور بودن و ترویج فرهنگ گفتمانی موضوع ضروری در جهت شناخت عقاید و بررسی واکنش کاربران در فضای مجازی است. پژوهش حاضر با بررسی اتاق های کاربران ایرانی در شبکه کلاب هاوس به دنبال پاسخ به این سوال است که کارکردها و کژ کارکردهای شبکه اجتماعی چه هستند؟ و چه پیام های اجتماعی را بیان می کند؟ نتایج این پژوهش نشان می دهد که مؤلفه های نظیر: تبادل نگرش، رفع حصر اجتماعی گروه ها، سرگرمی، برگزاری آیین ها و دسترسی به محتوای آموزشی از کارکردهای مفید این شبکه به شمار می آیند. همچنین مؤلفه های نظیر ترویج خرافات و بی هنجاری اخلاقی، هویت دروغین و جعل عنوان، جدل و نزاع کلامی، اعتیاد و وابستگی مجازی از کژ کارکردی ها و ضعف های این شبکه اجتماعی است. در مبحث کارکردی نکته حایز اهمیتی که باید بدان اشاره نمود این است که کاربران در این شبکه های اجتماعی جدید و نوظهور برخلاف سایر رسانه های ارتباط جمعی نظیر: تلویزیون و رادیو احساس انفعال و عدم کنشگری کمتر می کنند چرا که کاربران در وهله اول احساس اجبار نمی کنند در واقع کاربران خود در این شبکه های اجتماعی گردانندگان اصلی و در حال تولید محتوا و انتشار آن هستند. بدین معنا که در شبکه های اجتماعی جدید نظیر فیس بوک، اینستاگرام و کلاب هاوس نقش اصلی برای ساخت محتوا و انتشار آن بر گردن کاربر نهاده است و کاربران احساس آزادی مضاعف تری نسبت به دنیای حقیقی را تجربه می کنند. در واقع همان طور که هنری جنکینز، عقیده داشت؛ کاربران در شبکه های اجتماعی جدید، کنشگرانی فعال، آزاد، خلاق، سازنده و پویا محسوب می شوند که خود خالق محتوا هستند. از طرفی تنوع و تکثر محتوا در این شبکه های اجتماعی به گونه ای است که هر فردی متناسب با سلیقه و علایق خود می تواند از محتوا مورد نظر خویش بهره گیرد که می تواند در اتحاد و انسجام گروهی، عقیدتی مهم جلو کند.



در بحث کژ کارکردی و آسیب های شبکه های اجتماعی باید بدین نکته اشاره نمود که این ضعف ها در فضای مجازی که منجر به ایجاد مسئله و آسیب های بر پیکر جامعه و فرهنگ می شود؛ بدین معنا که شبکه های اجتماعی همیشه در جهت انسجام و کارکرد اجتماعی عمل نمی کنند و گاهی در مقام ضد ارزشی گام برمی دارند و بر علیه فرهنگ و ارزشهای اجتماعی دست به تولید محتوا می زند؛ بدین سان که به عنوان بازوان ایدئولوژیکی ضد ارزشی به اشاعه و ترویج عقاید منتخب می پردازند، در واقع، در این مقام برخی از شبکه های اجتماعی همانند کارخانه ای هستند که محصول تولید شده آن ها نه کالاها بلکه ایده ها و اندیشه های نسخه پیچ شده ای است که با آن به جذب مخاطب و جمع آوری اطلاعات کاربران برای افراد و سازمان های خاص می پردازند. آن ها با دست کاری و ساختن محتوای دروغین و تولید محتوا افراد را به سمت خود می کشند. در واقع این گونه می توان استنباط نمود که شبکه های اجتماعی از این منظر به سان تار عنکبوتی عمل می کنند یعنی با جذابیت فریبنده افراد را به سمت خود کشیده و این گونه است افراد ناخواسته در تارهای چسبنده این شبکه ها گرفتار می شوند.



به‌طور کلی با آنچه از گفته شد، ضرورت و اهمیت شبکه‌های اجتماعی غیر قابل کتمان و در حد قابل توجه ای غیر قابل چشم‌پوشی است؛ لذا برای کاهش آسیب‌ها و کمزکارکردهای شبکه‌های اجتماعی نظیر کلاب هاوس و بهره‌وری مفیدتر از این شبکه‌ها نوظهور باید خود را به سلاح آگاهی و شناخت مجهز نمود و همگام با شبکه‌های اجتماعی نوین زمینه لازم را برای آموزش افراد جامعه فراهم آورد تا بدین طریق از آثار سوء و تأخر فکری جامعه در مواجهه با این شبکه‌ها جلوگیری به عمل آوریم.

منابع

- توسلی، غلام عباس (۱۳۹۱)، نظریه جامعه‌شناسی، تهران: سمت.
- حسینی، حسین (۱۳۹۸). رسانه‌های اجتماعی اینستاگرام زندگی روزمره و فرهنگ دیداری، تهران: پژوهشگاه فرهنگ و هنر و ارتباطات
- خلعتبری، محمد حسین، مظفری، افسانه، (۱۳۹۹). بررسی ابعاد بروز و ظهور پلتفرم کلاب هاوس در ایران. مطالعات رسانه ای، دوره ۱۵، شماره ۴ - شماره پیاپی ۵۱، ص ۷-۱۸
- خسروپناه، ع. (۱۳۸۸). آسیب شناسی دین پژوهی (Vol. 1): سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی
- کریستین، فوکس (۱۴۰۰) رسانه‌های اجتماعی: خوانش انتقادی، ترجمه حسین بصیریان جهرمی، تهران: پژوهشگاه فرهنگ هنر و ارتباطات، چاپ دوم.
- کیوی، ریموند و کامپنهود، لوک وان (۱۳۷۸) روش تحقیق در علوم اجتماعی (نظری و عملی) مترجم عبدالحسین نیک گهر. ناشر توتیا.
- مارشال گوردون (۱۳۸۸). فرهنگ جامعه‌شناسی، ترجمه حمیرا مشیر زاده، تهران: نشر میزان.
- Fiegerman, s. (2014) instagram tops300 million active users, likely than Twitter. from://mashable.com, Retrieved 10 June 2017.
- Hale, T., Webster, S., Petherick, A., Phillips, T. and Kira, B. (2020), Oxford COVID-19 Government Response Tracker, Blavatnik School of Government, Oxford, available at: <https://www.bsg.ox.ac.uk/research/research-projects/coronavirus-government-response-tracker> (accessed 24 June 2020)
- Mutschler, Christina (2021) Clubhouses Response to COVID-19: Member Challenges and Clubhouse Adaptations, Community Ment Health J. 2021; 57(3): 424-437. Published online 2021 Jan 2. doi: 10.1007/s10597-020-00753-x
- Strielkowski, Wadim, Clubhouse: Yet Another Social Network? (March 08, 2021). Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3832599> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3832599>
- Shah, S. (2016). The history of social networking. Retrieved from
- Chante, K. Jessica, C. Lindsay, B. Tyler, Q. Robert, P.D. (2014). "Dermatology on Instagram". Dermatology Online Journal, 20(7), p.p 1-6.